Hlavný oltár je ranobarokovým skvostom vyhotoveným v rokoch 1637 – 1640. Veľkolepá drevená stĺpová architektúra je vysoká 20,3 m a široká 14,8 m a je dielom viacerých sochárov, rezbárov a pozlacovačov (Viedenčania Baltazár Knilling a Vít Knoth, Trnavčan Vít Stadler a jeho pomocníci Ferdinand z Cífera a Kristián Knerr). Bohato pozlátené stĺpy členia oltár vertikálne. Pozlátené rímsy ho delia horizontálne na štyri etáže. V druhej etáži dominuje maľba predstavujúca krst Krista v Jordáne, v tretej etáži je vyobrazené narodenie sv. Jána Krstiteľa. V hornej časti oltára je maľba zobrazujúca Pannu Máriu na návšteve u sv. Alžbety. Celý oltár je bohato zlátený a polychrómovaný. Kazateľnica na ľavom chrámovom pilieri pochádza z roku 1637. Na parapete sú plastiky cirkevných otcov a socha Madony, na baldachýne v podobe kráľovskej koruny je socha Krista s krížom, na stene sv. Ján Krstiteľ ako chlapec.

Na bočných stenách svätyne medzi emporovými a oratóriovými oknami sú umiestnené drevené mortuáriá – smrtné štíty (na ľavej strane Mikuláša, Daniela, Alexandra a Františka Esterháziho, na pravej strane Ladislava, Štefana a neznámeho člena Esterháziovcov a Imricha Očkaja). Z lode sa polkruhovito zaklenutými arkádami otvárajú bočné kaplnky. Na ľavej strane lode sú kaplnky zasvätené sv. Františkovi Xaverskému s oltárom sv. Kríža, Kráľovnej anjelov a Sedembolestnej Panne Márii s oltármi Panny Márie a vstupná kaplnka s vchodom do bývalého jezuitského kolégia s oltármi sv. Jána Krstiteľa a sv. Jána Nepomuckého. Na pravej strane lode sú kaplnky zasvätené sv. Ignácovi s oltárom Panny Márie Čenstochovskej, Kráľovnej mučeníkov s oltárom sv. Štefana prvomučeníka, Kráľovnej panien s oltárom sv. Jozefa a vstupná kaplnka s bočným vchodom do chrámu. Oltáre v bočných kaplnkách boli zhotovené prevažne v 17. storočí. Masívne stĺpy vo vstupnej časti chrámu podopierajú dva chóry – pre hudobníkov a spevákov. Pri stenách dolného chóru sú jemné plastiky zobrazujúce cirkevných otcov, vľavo sv. Gregora Veľkého a Augustína, vpravo sv. Hieronyma a Ambróza, zhotovené okolo roku 1700. Pod chrámom sú krypty, v ktorých boli pochovaní príslušníci rodu Esterháziovcov a členovia jezuitskej rehole. V roku 1990 sa začali v katedrále rozsiahle rekonštrukčné a reštaurátorské práce.

Katedrálny chrám sv. Jána Krstiteľa je prvou monumentálnou štýlovo a slohovo čistou sakrálnou stavbou raného baroka, ktorá svojou architektonickou a umeleckou hodnotou presahuje hranice Slovenska.

Vydala: Rímskokatolícka cirkev, Trnavská arcidiecéza v spolupráci s Mestom Trnava
Text: PhDr. Rastislav Karaba
Zdroj: Radváni, H.: Trnavské kostoly (2001)
a propagačné materiály mesta Trnava
Fotografie: Ing. Ján Tarábek, Dano Miština
Rok vydania: 2013
www.abu.sk

Katedrálny chrám sv. Jána Krstiteľa Trnava

Katedrálny chrám sv. Jána Krstiteľa Trnava

V severovýchodnej časti mesta sa nachádza monumentálna stavba Katedrály sv. Jána Krstiteľa, ktorá je súčasťou komplexu budov bývalej Trnavskej univerzity. Chrám postavili trnavskí jezuiti na základoch pôvodného stredovekého kostola a kláštora dominikánov (predtým johanitov) podľa vzoru rímskeho kostola Il Gesù. Donátor chrámu, palatín Mikuláš Esterházi, zveril jeho výstavbu v roku 1629 talianskym majstrom Antoniovi a Pietrovim Spazzovcom. Chrám posvätil 30. augusta 1637 jágerský biskup Juraj Lippai a prvú omšu slúžil ostrihomský arcibiskup Imrich Lóši.

Po zrušení rehole jezuitov v roku 1773 a presťahovaní Trnavskej univerzity do Budína v roku 1777 sa chrám a kláštor stali útulkom pre vojenských vyslúžilcov a celý areál bol nazvaný Invalidovňa. Neskôr sa stal gymnaziálnym kostolom, v rokoch 1948 – 1977 ho spravoval farský úrad. Od roku 1978 je katedrálnym chrámom Trnavskej arcidiecézy. V roku 2003 ho navštívil pápež Ján Pavol II., čo pripomína aj jeho bronzová socha pred chrámom. Hlavné dvojvežové priečelie chrámu je orientované na západ. Horizontálne je členené rímsami a vertikálne pilastrami s nikami a oknami. Nad hlavným portálom, medzi zdvojenými stĺpmi, je segmentový štít s postavami sediacich anjelov a kamenný erb rodu Esterháziovcov.
Nad rímsou je pamätný nápis:

DIVO IOANNI BAPTISTAE P. D. S. COMES NICOLAUS EZTERHAZI R. H. PAL.

(Svätému Jánovi Krstiteľovi gróf Mikuláš Esterházi palatín Uhorského kráľovstva).

V bočných nikách hlavného priečelia sú umiestnené sochy svätcov (Joachima, Anny, Alžbety a Zachariáša). V nikách južného priečelia sú sochy apoštolov (Júdu Tadeáša, Jána, Mateja a Barnabáša). Chrám je 61 m dlhý, 28,1 m široký s vnútornou výškou 20,3 m. Po stranách svätyne sú dva rovnako dlhé priestory: vľavo niekdajšia kaplnka Sv. kríža, vpravo sakristia. Interiér chrámu je členený pilastrami s iónskymi hlavicami. V lodi je valená klenba s lunetami, v bočných kaplnkách sú krížové klenby. Na stenách, klenbách, v ostení okien a arkád je bohatá štuková ornamentika.

Na klenbe chrámovej svätyne a lode sú v oválnom, bohato zdobenom rámovaní štyri veľké maľby zo života sv. Jána Krstiteľa (svätec na Herodesovom dvore, vo väzení, sťatie a odovzdanie svätcovej hlavy Salome). Medzi lunetami sa nachádzajú modré medailóniky s výjavmi zo života sv. Jána Krstiteľa. Dekor celého chrámu je dielom talianskych majstrov Giovanniho Battistu Rossa a Giacoma Torniniho z rokov 1639 – 1655. Na výzdobe chrámu sa podieľali v rokoch 1697 – 1700 aj Pietro Antonio Conti, Luca Antonio Colomba, Ján Keller a Erhard Jozef Gruber.